

Høringsoppsummering

1. Type høringsinstans.

Barne- og ungdomsorganisasjon

2. Navn på høringsinstans.

Søndagsskolen Norge

3. Bispedømmetilhørighet.

Annet

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

Vi ser med glede på mange av momentene i innledningen. Vi støtter sterkt at planen fortsatt skal ha hovedtyngde på barn og unge. Vi ser med glede på at det poengteres at det, samtidig som breddeperspektivet videreføres, også bør være tilbud som er fordypende. Avslutningen på innledningen er veldig fin, og bærer med seg sentrale momenter fra den forrige planen, med vektlegging av at også barn er troende subjekter og at alle i fellesskap er med å åpne tekster, tradisjon og tro (jf Ef 3,18–19).

Den første setningen beskriver et formål, hvor vi kunne ønske at gudsrelasjonen var det primære og det å se livet i lys av kirkens tro og tradisjoner var underordnet denne.

Vår klare hovedinnvending mot hele planen er at det holdes fast ved å bruke ordet undervisning i planens tittel og gjennomgående ellers. Dette ser vi på med bekymring. Vi opplever at ved å bruke ordet undervisning, kommuniseres (i praksis) at de barneteologiske perspektivene som var med å prege utviklingen av den forrige planen, i liten grad videreføres. Det har skjedd en gledelig utvikling innen religionspedagogikken, hvor læringsbegrepet er utvidet og læring også innebærer det Gert Biesta kaller subjektivering, en prosess hvor barnet (eller andre som lærer) hjelpes til å bli mer autonom og uavhengig i sin tenkning og handling. Dette gir også rom for undring og barneteologi i praksis. Selv om Biesta også ønsker å fylle undervisningsbegrepet med nytt innhold, mener vi dette begrepet i langt større grad gir assosiasjoner i retning objektivering. Vi mener vi er veldig langt unna at ansatte og frivillige flest i kirkelig sammenheng har innarbeidet en ikke-objektiverende forståelse av begrepet undervisning. Å igjen framheve undervisning som begrep, mener vi i praksis kan føre oss et langt steg tilbake i retning av en tidligere pedagogisk grunnforståelse. Ordet undervisning betyr opprinnelig 'vise til rette, belære' (Det norske akademis ordbok). Vi tror en forståelse tilnærmet denne sitter i ryggmargen på svært mange. Kanskje er Wikipedias definisjon på undervisning en god indikator på hva som er en gjengs oppfatning av begrepet: «Undervisning er en form for opplæring der kunnskap og ferdigheter formidles av en eller flere personer til andre personer. Undervisning er sammen med oppdragelse et hovedbegrep i pedagogikken.» Vi tror språk skaper virkelighet: Hvordan vi ordlegger mennesker og mellommenneskelige prosesser er viktig. Språket har betydning for om vi faktisk ser på andre som subjekter. Vi tror det er meget urealistisk at vi i tida som kommer skal klare å fylle undervisnings-begrepet med helt nytt innhold i bevisstheten til ansatte,

frivillige og brukere av kirkens mange tilbud (se under). Vi mener at 'kirkelig læring' er det beste og mest dekkende begrepet (jf vårt hørings svar etter evalueringen av reformen).

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning og læring

Vi opplever at kapittelet i det store og hele er godt. Vi støtter at målgruppen for planen tydelig utvides til å gjelde også interesserte (ikke døpte). Vi ser med glede på at et lærings syn som tar på alvor barn og unge som troende subjekter, og barn og unges egne erfaringer, løftes fram også her (s 5).

I bibelverset 5. Mos 32,11 (s 5) kunne det vært tydeliggjort hvem 'ham' som bæres er (det er noe vi spurte oss selv om som lesere).

I avsnittet 'Hellig Ånd, vår livgiver' (s 6) sies at Ånden gjør ordet og troen levende. Her kunne vært sterkere framhevet Åndens direkte funksjon i læring, også blant barn. I Jer 31,33–34 beskrives den nye pakts virkelighet, hvor ingen skal undervise sin neste, da alle skal kjenne Herren, både små og store (jf Joel 3,1–2, som Peter siterer på pinsedagen). Augustin kalte Gud vår indre lærer, og Gud åpenbarer ved Ånden sannheter direkte til mennesker (Matt 16,17), også barna (Matt 11,25–26).

Vi reagerer på utsagnet 'Fordi kirkelig undervisning og læring er formaliserte undervisningsaktiviteter og skjer i ikke-formelle sammenhenger, kan man forstå kirken som et lærende fellesskap.' (s 6). Vi reagerer ikke fordi arenaene for læring forstås som videre og flere enn i forrige plan, det støtter vi, men fordi et nøkkelbegrep i den forrige planen, 'lærende fellesskap', her får en ny definisjon. Hvorfor bruke dette begrepet på en måte som kan overta hva vi tidligere assosierte med det? Med denne dreiningen opplever vi at kirkens vektlegging av barn og unge som troende subjekter nedtones. I 'Plan for trosopplæring. Gud gir – vi deler' ble begrepet 'lærende fellesskap' brukt for å løfte fram at alle har noe å lære av hverandre, uansett alder, at også barn og unges perspektiv og deres medvirkning i praksiser (s 24 og 32) er viktig for hele menigheten:

'Vi deler er uttrykk for at menigheten er et lærende fellesskap der alle har noe å lære.' (s 8)

'Menigheten er et lærende fellesskap der barns, unges og voksnes perspektiver utfyller hverandre på tvers av alder.' (s 5)

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig undervisning og læring

Vi opplever at kapittelet i det store og hele er godt.

Kapittelet starter med å gjenta formålet fra Innledning, se vår kommentar over vedrørende denne.

Når det gjelder første avsnitt side 8, vil vi minne om farene ved å formidle for sterke fortellinger (med 'vold') og bilder til barn. Barn har en livlig fantasi, og de sterke inntrykkene blir gjerne ytterligere forsterket i barnas fantasi. Vi vet ofte ikke hvordan ting egentlig lander hos dem. Vi må også være bevisste på at vi kan trigge spesielle traumer hos enkelte av barna. Barnegruppene blir mer og mer sammensatte og mangfoldige, og mange barn bærer med seg sterke opplevelser og traumer når de kommer til ulike typer samlinger i kirken. Dersom vi berører vanskelige tema, eller er usikre på om inntrykk blir sterke, er det iallfall viktig at det er rom for å bearbeide inntrykkene i settingen, og rom for å gi uttrykk for følelser barna kjenner på.

Vi kunne ønske at det i kapittelet også ble knyttet an til bekjennelsene, som uttrykk for kirkens tro.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk

grunnlagstenkning og læringssyn

Vi tenker at kapittelet inneholder verdifulle betraktninger, hvorav vi opplever mange har fokus på kontekst og sosiologiske anliggende.

Det er overraskende (også ut fra tittel) at det ikke uttrykkes et klarere læringssyn, hvor samspillet mellom de ulike aktørene i læringsprosessen beskrives nærmere. Vi ser som positivt at det framheves at deltagerne i læring ikke er «passive mottakere, men påvirker og preger egen læring, osv ...» (s 10). Men vi savner hjelp til å forstå hvordan vi skaper et slikt rom for læring. Hva er de ulike rollene i lærings situasjonen? Hvordan kan eller bør samspillet mellom disse være?

Vi tolker det siste avsnittet som at det ikke vektlegges i denne planen å formulere et klarere læringssyn, da det fortløpende bør skje en refleksjon rundt pedagogisk forståelse. Vi spør da: Hvor tenker kirken å løfte fram et læringssyn for ansatte og frivillige? Står kirken for et læringssyn? Hvilke læringspraksiser åpner kirken opp for, om den i tilfelle ikke tydeligere holder fram et læringssyn?

I listen over fagområder som kan bidra til å utvikle pedagogikken (siste avsnitt), savner vi barneteologien. I evalueringsprosessen bidro Elisabeth Tveito Johnsen med viktige barneteologiske momenter. Hun har gjennom årene mer og mer vektlagt en empirisk orientert barneteologi, som blant annet ser på hvordan barnet møtes som likeverdig med voksne og som troende subjekt. Hun løfter fram andre som mer toneangivende i den mer frigjøringsteologisk og den fenomenologisk pregede barneteologien (Tveito Johnsen: Barneteologi, trosopplæring og religionspedagogikk i: Prismet 3/2022, s 219).

Sturla J. Stålsett (med vekt på frigjøringsteologisk barneteologi) beskriver det som at det grovt sett har vokst fram to ulike former for barneteologi, én med ansatser som fortsatt først og fremst vil anvende allerede utformet teologi overfor barn, og én med ansatser som i større grad fastholder barneperspektivets kritiske epistemologiske og hermeneutiske kraft –med konsekvenser for hele teologien (Stålsett: «Jeg oppfatter det lite grann annerledes» i: Graff-Kallevåg og Kaufman (red): Byggekloss-spiritualitet. En studie av spiritualitet i Den norske kirkes trosopplæring, IKO-Forlaget s 147). Stålsett løfter fram en spenning mellom hans egen og Tveito Johnsens barneteologi og også mellom de empiriske funnene de har gjort når

det gjelder barneteologiens rolle i dagens trosopplæring (ibid s 148-149). Vi opplever at planen i for liten grad løfter fram ulike barneteologiske perspektiver.

Vår bekymring rundt bruken av begrepet undervisning forsterkes når det ikke uttrykkes klarere et syn på hvordan læring kan eller bør foregå, og når det finnes lite barneteologi i planen. At det i planen uttrykkes at begrepet undervisning «må forstås bredere enn ...», eller at begrepene undervisning og læring «må sees i sammenheng ...» (s 10) tror vi i praksis ikke har stor virkning, når det ikke gis mer hjelp til å gjøre dette.

Vi stiller spørsmål ved at det i planen på den ene side løftes fram gode ansatser til å virkelig gi verdi til barnas egne perspektiv og potensialene i barnas spiritualitet (siste avsnitt i Innledningen og nest siste avsnitt s 5) mens det på den annen side sies tilnærmet ingenting om dette i avsnittet som egentlig bør utdype det. De gode ordene om barnet som troende subjekt annetsteds kan da oppleves som litt 'festtale'.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

Det er veldig bra at inkludering, medvirkning, likeverdig deltagelse og medborgerskap løftes frem som et eget kapittel.

Når det gjelder ulike fysiske utfordringer som hindrer likeverdig deltagelse, så er realiteten rundt om i kirker, på bedehus og andre steder hvor mennesker møtes, at det ikke er universell utforming, og at det vil være et enormt økonomisk løft å skulle gjøre lokalene til universelt utformede steder. Dette er løft man lokalt ikke har midler til å gjennomføre. Ord om at man må legge til rette for universell utforming oppleves derfor fort provoserende når de ikke følges opp med konkrete forslag til hvordan en kan gjøre ting bedre. Vår erfaring er at mange menigheter, bedehus, forsamlinger og grupper ønsker å legge til rette, men at de ikke helt vet hvordan eller hvordan de skal gå frem for å få hjelp og støtte til å gjøre dette. Det vil derfor styrke det lokale arbeidet med inkludering om man kan få noen konkrete råd om hvordan en går frem, hvor man kan søke om midler til tiltak, hvilke typer tiltak som betyr noe for ulike grupper osv.

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

Vi synes det er bra at den samiske minoriteten er løftet frem på denne måten, og vi har i vårt eget arbeid opplevd viktigheten av samiske ressurser og samisk kulturell kompetanse i våre grupper. Siden dette løftes frem her, forutsetter vi at det vil følges opp med midler til utvikling av samisk materiell og til oversettelse til både norsk og samisk ved behov.

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

Det er fint at kirken aktivt plasserer seg selv i sivilsamfunnet og ønsker å legge opp til samarbeid. Som frivillig barneorganisasjon opplever vi dette som veldig positivt, og vi vil gjerne bidra til at kirken lykkes med dette.

For å lykkes er det viktig at kirkelige ansatte får hjelp til å heve sin kompetanse om frivillighetsledelse. Her håper vi at vi som frivillig organisasjon i årene som kommer også kan bidra med vår kompetanse og våre erfaringer, spesielt inn i den nye frivilligheten. Vi har sett gjennom årene at de stedene hvor kirkelige ansatte med ansvar for læring blir veldig operative og forsøker å løse alle oppgavene selv, der er det stort gjennomtrekk av ansatte, og de blir fort slitne og utbrente. Der de ansatte ser på seg selv som frivillighets-ledere, og hvor de jobber med å skape og tjene et levende miljø av frivillige som gjør ulike oppgaver, er arbeidet ofte mer bærekraftig over tid.

Søndagsskolen Norge er gjerne med og samtaler om muligheten for å bruke noen av våre ressurser inn mot både barnehager og skoler.

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

Vi leser med interesse at det foreslås å lage én samlet plan for diakoni, trosopplæring og kirkemusikk. Vi tror dette vil være veldig positivt noen steder, da særlig i menigheter hvor det er godt lederskap i planarbeidet og dermed én person som har totaloversikt på en god måte. Samtidig ser vi at dette enkelte steder vil kunne føre til konflikter, da man kan føle at man mister råderetten over eget fagområde.

12. Har du andre kommentarer til planen

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene
- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Kirkerådet kan vedta rammeplanene

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13

Vi har tillit til at Kirkerådet vil gjøre et godt arbeid med dette, og tror det vil også gjøre det lettere å gjøre endringer videre.